

DE DILUCOT METHODE

artisanaal recept voor een perfecte scheermessede

De Dilucot methode is ongetwijfeld één van de meest ambachtelijke wijzen om een scheermes te slijpen.

Mits de nodige ervaring kunnen met deze werkwijze resultaten worden behaald die glansrijk de vergelijking doorstaan met het resultaat van hoogtechnologische synthetische slijpstenen. Wie zich de moeite heeft getroost om te leren scheren met een traditioneel scheermes, weet dat in de potentiële voordelen van het traditionele mes ook meteen de nadelen schuilen. In tegenstelling tot de moderne scheermesjes uit de supermarkt, die haast geen competentie vragen van de gebruiker, is dit voor het traditionele mes anders: het bereik is namelijk veel groter. Enerzijds is er de mogelijkheid om tot een gladder én huidvriendelijker resultaat te komen, maar tegelijkertijd is ook de mogelijkheid om de zaak te verknoeien veel groter dan met de moderne scheerbolides uit de reclame. Deze laatste zijn namelijk behoorlijk "foolproof", om het met een mooi Engels woord te zeggen.

Hetzelfde is waar voor slijpen met de Dilucot methode: aanvankelijk zullen de resultaten eerder wisselvallig zijn, met uitschieters in beide richtingen.

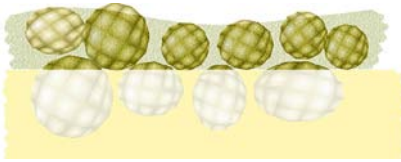
Een Coticulesteen bevat miljarden spessartine kristallen, ook wel "granaten" genoemd, met een diameter van 5 tot 15 micron.

De voornaamste uitdaging is het scheermes voldoende scherp te krijgen. Het legendarische zachte karakter van een Coticule-snede krijg je er gratis bij. Verwacht vooral niet dat het van meet af aan altijd goed zal gaan met het bereiken van die vereiste scherpste. Gelukkig beschikken we in voorkomend geval over een uitweg. Een niet helemaal geslaagde Dilucot poging is een perfect uitgangspunt voor de finale stappen van de Unicot methode. Ook een pasta-riem kan desgevallend soelaas bieden, doch niet zonder de Coticule karakteristieken van de snede op te offeren voor die van de gebruikte slijppasta.

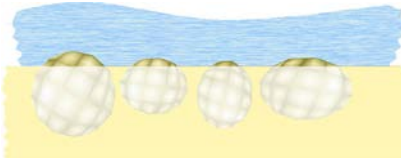
In zijn essentie is de Dilucot methode er één van zen-achtige eenvoud. Gestart wordt op een coticule met slijpmelk totdat het scheermes de scherpste-limiet - die eigen is aan het gebruik van slijpmelk - heeft bereikt. Van dan af wordt verder gewerkt met regelmatige toevoeging van enkele druppels water, zodat de slijpmelk langzaam verwaterd. Zo eenvoudig is het. Hoe dunner de slijpmelk, des te scherper de snede kan worden.

Waarom werkt het?

Voor het vlakken van de snijkanten en het verwijderen van microscopische beschadigingen die eigen zijn aan de snede van een bot geworden scheermes, hebben we een slijpsteen nodig

Fel vergrote weergave van granaten in slijpmelk

Fel vergrote weergave van granaten bij gebruik van enkel water

met voldoende snelheid. Dat vereist het gebruik van slijpmelk op een Coticule. Tijdens het slijpen verwijderen de granaten in de slijpmelk materiaal van de snijvlakken. Uiteraard heeft dat een aanscherpend effect. Maar terzelfdertijd komen deze granaten in botsing met de uiterste tip van de snede, wat een zeker afstompend effect oplevert. Naarmate de snede fijner - en bijgevolg delicates - wordt krijgt de uiterste tip het steeds moeilijker om dat afstompend effect te weerstaan. Uiteindelijk ontstaat een evenwichtstoestand waarbij de snede evenveel scherpste verliest als ze wint. Vanaf dat moment kunnen we het scheermes blijven slijpen zonder ooit nog aan scherpste bij te winnen.

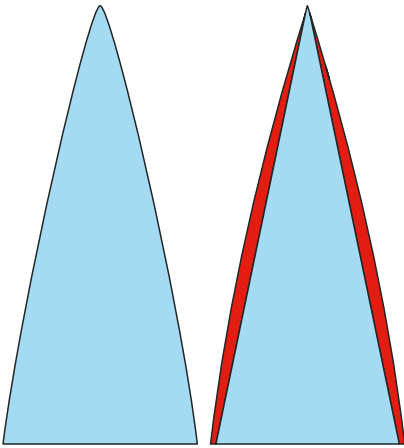
We kunnen de Coticulesteen echter ook gebruiken met enkel water. De granaten blijven nu verankerd in het oppervlak van de steen, er slechts deels bovenuit stekend. De scherpste graad stijgt tot ruim voldoende voor een prima scheerervaring. Een moeilijkheid is echter dat Coticules, bij gebruik zonder slijpmelk, traag tot heel traag werken. Dat geldt zeker voor het bijzonder harde staal van scheermessen bij de relatief beperkte slijpdruk. De polijstende werking van een Coticule met enkel water op het oppervlak, biedt niet de mogelijkheid om binnen een realistische tijdspanne, het mes verder op scherpste te brengen. Met de Dilucot methode kunnen we deze kloof tussen de scherpste-limiet van de slijpmelk en de gewenste scherpste om te finishen op water, prima overbruggen. Tijdens de verdunningsfase zal de slijpsteen gelijdelijk vertragen met de stijgende scherpste-limiet.. Het proces dient daarbij vooral gradueel te verlopen. Verdunnen we te langzaam dan kan de slijpmelk indikken, mét negatief effect op de scherpste.

Deze indikking ontstaat door verdamping, door staaaldeeltjes die in de vloeistof gesuspendeerd worden en doordat de reeds aanwezige granaten niet enkel het mes slijpen, maar ook het oppervlak van de steen, zij het in geringe mate.

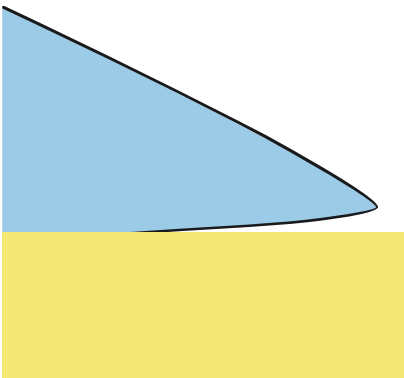
Verdunnen we echter te snel, dan zal de scherpste onderweg achterblijven.

Een volledige Dilucot procedure kan onderverdeeld worden in 3 stadia:

1. Correctie van de slijpvlakken

Dwarsdoorsnedes van een scheermes-snede. Links: de convexe vorm van een snede die werd onderhouden op een pastariem en aan correctie toe is. Rechts: in rood werd aangegeven hoeveel staal er dient weg geslepen te worden om weer vlakke snijkanten te bekomen. We kunnen eveneens duidelijk waarnemen dat de tip van de nieuwe slijpvlakken zich slechts vlak onder de oude tip bevindt. Dit toont aan dat een slijpbeurt nooit tot een zichtbare versmalling van het mes hoeft te leiden.

Toont hoe de tip van een convexe snede onmogelijk contact kan maken met de slijpsteen vooraleer de snijkanten gevlokt zijn.

Vóóraler een snede überhaupt aan scherpte kan winnen, moeten beide kanten van de snede absoluut vlak zijn, en aan elkaar grenzen in een zuivere raaklijn. De dikte van deze raaklijn is rechtstreeks bepalend voor de scherpte van de snede. Zoals reeds eerder vermeld, zal deze raaklijn best volledig vrij zijn van de microscopische schade en vervormingen, die eigen zijn aan een botte scheermessnede.

Tijdens een eerste werkfase zullen we al deze problemen oplossen. De coticule wordt gebruikt op zijn hoogste snelheid: met een melkachtige slijpemelk en met “halve halen”.

“Halve halen” zijn diagonale heen-en-weer-bewegingen over de slijpsteen, zonder het scheermes om te draaien. Eén vinger ligt op het scheermes, een weinig druk uitoefenend. Om zich een idee van de toegelaten druk te vormen, kan men de slijpsteen op een digitale keukenweegschaal leggen, samen met het mes. Druk daarna op de tarra-knop, zodat de weegschaal nul gram aangeeft. Tijdens het slijpen mag de weegschaal 250-300g aangeven. Méér zal, vooral bij dunne scheermessen, aanleiding geven tot overdreven doorbuiging en een ongelijkmatig resultaat opleveren. Bij een te hoge slijpdruk ontstaat verder het risico op uiteenrafeling van het dunste deel van de snede, met uiteraard een teleurstellend resultaat tot gevolg.

Plaats de vinger voornamelijk in de buurt van de uiteinden van het mes, regelmatig wisselend. Deze goede gewoonte voorkomt dat in de loop van vele slijpbeurten een holle curve ontstaat langs de snede van het mes. Als tijdens een armhaar- of duimtip-test blijkt dat een deel van de snede extra aandacht vergt, kan de vinger boven dat deel geplaatst worden. Hou echter bij messen die veel werk vragen een oog op de symmetrie van de slijpvlakken en de vorm van de snede. Het slijpproces verloopt langzaam genoeg om tijdig bij te sturen.

Werk met series van 20 à 30 halve halen. Draai het scheermes (steeds draaien over de rug!) en herhaal hetzelfde voor de andere kant van het mes. De slijpemelk zal spoedig grijs tot zwart verkleuren. Dit wijst erop dat er staaldeeltjes in de vloeistof terecht komen. Dat heeft geen nadelige gevolgen voor het proces.

Goede snijvlakken zijn het fundament van een perfecte snede.

Een stabiele slijpbeweging die een gelijkmatig contact tussen de slijpsteen en het scheermes verzekert, is absoluut bepalend voor het succes. Let vooral op precisie. Snelheid van uitvoering is niet belangrijk en komt met ervaring.

Let er op dat de slijpmelk niet te dik of te droog wordt. Hoewel zo'n slijpmelk veel staal zal verwijderen is het effect op de snede dezelfde als wanneer het mes door modder zou getrokken worden. Daardoor zal het scheermes nooit de scherpte bereiken waarop armhaar kan geschoren worden.

DE TRUCK MET DE FLES

Er is een gemakkelijke en aanbevolen manier om te weten wanneer de correctie-fase van het slijpwerk tot een succesvol einde is gebracht. Hiervoor halen we het mes vóóraf met de snede over een glazen voorwerp (een bierflesje voldoet prima). Gebruik daarbij niet meer druk dan het gewicht van het scheermes zelf. Het mes zal nu net bot genoeg zijn om niet langer haartjes van uw arm te kunnen scheren. Bij personen met dicht en stug armhaar dat zich bijzonder vlot laat scheren, kan het nodig zijn om de beweging een tweede of derde keer te herhalen. Vervolgens kunnen we tijdens het werken regelmatig testen of het mes reeds opnieuw armhaar kan scheren.

Het kan als absurd overkomen om het mes van een eigenschap te ontdoen om die daarna weer te herstellen, doch er is een belangrijk voordeel:

Bij een scheermes met reeds perfecte snijvlakken volstaan één of twee series halve halen om het afstomp effect van het glas ongedaan te maken en weer armhaar te scheren. Dat is tegelijkertijd ongeveer het benodigde werk nodig om eventuele kleine beschadigingen op te ruimen, zoals die aanwezig zijn op de snede van een niet meer zacht scherend mes.

Vaak echter zijn de snijvlakken in zekere mate convex geworden, zoals bijvoorbeeld door het gebruik van slijppasta op een riem. Zolang er enige ronding op de snijvlakken aanwezig is, kan de uiterste tip ervan onmogelijk contact maken met het oppervlak van de slijpsteen. Nu is het heel typisch voor een scheermes dat niet langer comfortabel een baard scheert, om toch nog armhaar te scheren. Als we het mes op voorhand nét onder dat scherpteniveau brengen, dan is de correctie-fase zonder de geringste twijfel tot een succesvol einde gebracht eens het scheermes weer armhaar scheert langsheen zijn volledige lengte.

Het lijkt contraproductief, maar het kan heel wat giswerk besparen tijdens het slijpen van een scheermes. Het heeft immers geen enkele zin om tot een volgende fase over te gaan vooraleer een scheermes perfecte snijvlakken heeft, en het heeft evenmin zin om meer staal van het mes af te nemen dan strikt noodzakelijk.

Er zijn andere manieren om deze belangrijke vaststelling te maken, zoals het voorzichtig aftasten van de snede met de tip van de duim. Ook daarmee valt te beoordelen wanneer de scherpte van het mes begint te reageren op de slijpsteen, doch deze methode vereist veel meer ervaring en fingerspitzengefühl dan het uitvoeren van de "armhaar test".

Hou in gedachten dat het volgende goede snijvlak nooit ver achter de raaklijn van het originele snijvlak ligt, tenzij er een zichtbare beschadiging dient verwijderd te worden. Met andere woorden: correctie van de slijpvlakken hoeft nooit een zichtbare versmalling van het mes op te leveren.

Om de slijpmelk onder controle te houden moet een druppel water toegevoegd worden bij de eerste tekenen van uitdroging. Het is beter om de slijpmelk iets te dun te maken hetgeen zal resulteren in een iets langere werktijd, dan met een te dikke slijpmelk in een frustrerende situatie te verzeilen.

2. De verdunningsfase

Het is niet nodig om de slijpmelk te verversen, op voorwaarde dat er nog voldoende aanwezig is na het voltooien van de correctie-fase. Het onder controle houden van de consistentie is moeilijk met te weinig slijpmelk. Indien nodig, wat extra slijpmelk maken. De oude slijpmelk hoeft niet eerst verwijderd te worden.

De slijpbeweging blijft dezelfde, enkel het aantal bewegingen vermindert naar 15 halve halen per serie. De uitgeoefende druk is dezelfde als tijdens de vorige fase. Om water toe te voegen gebruik je best geen plantenspuit omdat dit onvoldoende controle biedt over de verdunningssnelheid. Een simpel potje met water werkt prima. Een “vingerlading” water is een goed beginpunt. Dit wil zeggen: doop een vinger in het water, en laat het water er afdruppen boven de Coticulesteen. Onnodig om het toegevoegde water te mengen met de aanwezige slijpmelk, dit gebeurt automatisch tijdens het slijpen.

Het kan nodig zijn om meer water te gebruiken. Dat hangt af van de coticule, zijn grootte en het klimaat waarin je werkt. Observatie is belangrijk: met elke verdunning zal de abrasie van de steen afnemen. Dat kan zowel gehoord worden als gevoeld in de vingers die het scheermes vasthouden. Het lijkt simpel en dat is het eigenlijk ook, maar toch vraagt dit proces de nodige ervaring. Zoals reeds vermeld: verdun te snel en de scherppte zal achter blijven. Laat de slijpmelk te dik worden en de snede zal terugvallen naar een minder scherp niveau.

In situaties waarbij de coticule (te) snel droogt, kan het nodig zijn om een druppel water toe te voegen telkens het mes wordt omgedraaid.

Eén van de meest voorkomende fouten wordt gemaakt vlak

na het omkeren van het mes: de slijpbeweging wordt overhaastig gestart vooraleer het mes weer mooi vlak op de steen ligt. Vermijd ten allen tijde dat het mes beweegt over de slijpsteen zonder dat de rug ergens contact maakt met het oppervlak. Zelfs een kleine “ontsporing” op dit vlak, kan de delicate raaklijn serieus afronden. Gebeurt het toch, blijf dan zeker gedurende een 4-tal extra series werken zonder extra verdunning. De slijpmelk zal daardoor iets indikken. Daarna vanaf dat niveau de verdunning weer opstarten.

Het aantal verdunningen varieert al naar gelang de gebruikte Coticulesteen, maar er is niet echt een nadeel verbonden aan langzaam vorderen. 10-15 verdunningen is een goed uitgangspunt. Later, met meer ervaring, kan dit aantal wellicht terug gebracht worden tot 7 à 10 verdunningen.

Ondanks alle verdunning zal het water op de slijpsteen er aan het eind flink vervuild uitzien.

De verdunningsfase beëindigen als volgt: wis met een vinger ongeveer de helft van de vloeistof van de steen en voeg evenveel water toe. Maak 1 set halve halen. Spoel vervolgens de steen helemaal schoon, maar niet het mes, en maak nog 2 sets halve halen. Reinig tenslotte de steen en het mes helemaal en eindig met een laatste set halve halen. Tijd voor de finish!

3. De finish van de snede

Reinig de slijpsteen en het scheermes goed. Voer 30-50 X-bevingen uit zonder enige noemenswaardige druk. Dat is het! Succes kan gemeten worden met behulp van de Haartest.

De Haartest

Het scheermes zou nu moeten in staat zijn om een hoofdhaar door te snijden op ongeveer 10mm van het punt waar je het vasthoudt. Het haar moet gewassen zijn. Een wat dikker, stug haartype werkt het best. Droog het scheermes met een stukje keukenpapier en neem het ter hand met de snede opwaarts. Haal nu het haar, tegen de groeirichting in, dwars over het mes. Als het goed is, zal het scheermes onmiddellijk “pakken” en het haar doorsnijden.

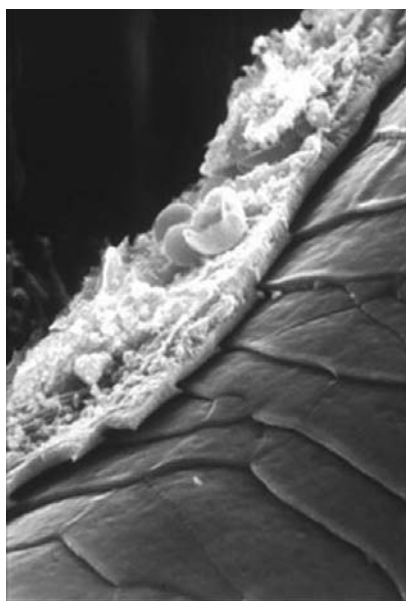

foto van een haar, gezien door een microscoop (links zien we een deel van het follikel-weefsel). Op het haar zelf kunnen we duidelijk de schubachtige structuur van de buitenmantel waarnemen. Deze structuur is er verantwoordelijk voor dat een haar vlotter kan doorgeneden worden tegen de groeirichting in. De schubben liggen namelijk op elkaar van de haarpunt naar de haarwortel toe. Daarom wordt voor de Haartest het haar bij de punt vastgehouden.

Op de scheerriem

Een vers geslepen Coticule snede dient heel goed aangezet worden. Er zal typisch een verbetering van de scherppte waargenomen worden van 1 tot 2 punten op de haartest-schaal. 60 heen- en weer halen over de canvas riem en gevolgd door eenzelfde aantal op een zuiveren lederen aanzetriem, is een goed uitgangspunt. Daarna volstaan 20 X canvas en 40 X leder om het mes op snee te houden, uit te voeren vóór iedere scheerbeurt.

Tot slot:

Wanneer je onervaren bent met het slijpen van scheermessen is het een goed idee te starten met volledig hol geslepen scheermessen. Deze hebben doorgaans smallere snijvlakken welke gemakkelijk vlot te slijpen zijn.

Tracht een vloeiende en gelijkmatige slijpbeweging te leren. Werk aanvankelijk liever traag, doch nauwkeurig dan snel maar met slordige uitvoering. De snelheid waarmee in het demonstratie filmpje gewerkt wordt komt met meer ervaring. De manier waarop een ervaren iemand scheermessen slijpt mag er misschien nonchalant uitzien, niets is verder van de waarheid... Scheermessen slijpen is een werk dat precisie en concentratie vergt.

Originele tekst: "The Dilucot method - A clear shot at an excellent edge"

Vertaald door Stijn Bouckaert en Wim Decraene, eindredactie Bart Torfs.

© www.coticule.be